

А. Євсюков

**ВЕЛОСИПЕД ЯК ФЕНОМЕН ЕПОХИ МОДЕРНУ:
ПРОБЛЕМИ МУЗЕАЛІЗАЦІЇ**

A. Yevsiukov

**BICYCLE AS A PHENOMENON OF THE MODERNITY ERA:
PROBLEMS OF MUSEUMIZATION**

Захоплення велосипедами розповсюдилося по всьому європейському континенті майже одночасно і захопило увагу тогочасних прогресивних верств суспільства. В країнах Західної Європи майже одразу виникли спортивні змагання та культура перегонів, тоді як на українських землях велосипед вважався статусним транспортом і використовувався переважно для неквапливих поїздок по місті та подорожей на природу. У цьому дослідженні робиться спроба проаналізувати специфіку використання велосипеду як відображення масової свідомості суспільства на заході та сході Європи.

Різні періоди історії людства мають низки ознак, за якими їх розрізняють та класифікують. Ці ознаки зазвичай є науковими, відповідними до суворих критеріїв та принципів і загальноногодженими. Проте є і такі речі, що найяскравіше характеризують певний історичний період і без яких він би не був собою. Таким яскравим прикладом є роль велосипеду в епоху модерну.

Справжня революція у світі велосипедів сталася в 1884 р., коли англійський інженер Джон Кемп Старлі винайшов велосипед сучасного типу, з однаковими за розміром колесами та цепною передачею на колеса. Цей велосипед називався «безпечний» через свою зручну та стійку конструкцію, і з 1885 р. почав продаватися під маркою «Rover». З того часу зацікавленість міського населення Європи до цієї новинки зростала стрімкими темпами. В останнє десятиліття XIX століття попит на велосипеди став справді масовим, повсюдно стали виникати велосипедні товариства, клуби, у яких учасники збиралися для спільних поїздок, влаштовували перегони. Діяльність товариств регламентувалася їхніми уставними документами, регулярно виходили друком звіти про подорожі в різні куточки Європи та багато іншого.

На українських землях, що були на той час у складі російської імперії, спостерігалася певна відсталість від багатьох європейських країн через переважно аграрну економіку та застарілі методи державного керівництва, але, що видається цікавим, — тенденції до масового захоплення велосипедами прийшли майже одночасно з європейськими країнами. У такому контексті можна розглядати велосипед як своєрідний «місток» між Європою та Україною через «прірву відсталості» на шляху модерну.

Портрет українського велосипедиста кінця XIX століття вимальовується доволі чітко — це доволі молода людина, міський житель, що має дохід вище середнього, має доволі багато вільного часу, цікавиться здоровим способом життя та усім новітнім і, скоріше за все, має непогану освіту. Цікавим є також вплив велосипеду на процес емансипації, багато жінок нарівні з чоловіками із захопленням брали участь в їзді, і це спонукало до зрушення стереотипних уявлень про жінку та рід занять, що їй притаманні.

Згалом їзда на велосипеді в ті часи вважалася певним заходом, престижним було неквапливо проїхатися по центру міста у вихідний день або попрямувати на

природу для відпочинку. Цікаво зазначити, що підхід європейців у цьому сенсі дещо відрізнявся, і до цивільного велосипедного руху швидко доєдналися перегони, що стали справді масовим і всеосяжним явищем, тоді як у нас перегони не були так широко розповсюджені.

Підсумовуючи, можна відзначити синхронність появи та розповсюдження захоплення велосипедами як у країнах Європи, так і в українських містах, що може свідчити про інноваційність цього виду транспорту як провідника епохи модерну, який представляв новизну та суспільний запит на технологічний розвиток та прогрес в цілому. Такий підхід до означеної проблеми є сучасним і має широкі перспективи музеалізації.

І. Пастернак

ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСКУРСІЙ У МУЗЕЯХ УКРАЇНИ

I. Pasternak

INTERACTIVE FORMS OF EXCURSIONS IN MUSEUMS OF UKRAINE

Традиційною формою культурно-освітньої роботи музею є екскурсія, тобто колективний огляд музею відвідувачами, котрі об'єднані в екскурсійні групи. Музейні екскурсії визначаються дослідниками як форми пізнання, задоволення духовних, естетичних та інформаційних потреб різновікової аудиторії. Як форма музейної діяльності, вони розглядаються не лише як навчальний, загальноосвітній або інформаційний монолог, а й як специфічний різновид комунікації.

Відповідно до вимог часу, у музейній галузі України активно впроваджуються інтерактивні форми роботи з аудиторією, новітні форми її екскурсійного обслуговування. До пошуку інноваційних форм і практик екскурсійного обслуговування в музейному просторі співробітників музею підштовхують зміни ціннісних орієнтирів музейної аудиторії, використання новими поколіннями візуально-образних форм сприйняття інформації.

У практиці українських музеїв з'явилися такі форми екскурсійного обслуговування, як театралізовані екскурсії або екскурсії-інсценізації, екскурсії-квести або екскурсії з елементами квесту, інтерактивні екскурсії-ігри, нічні та віртуальні екскурсії. Базуючись на диференційованому підході до організації, змісту, методики підготовки і проведення екскурсій для різних вікових і соціальних груп, музеї України оновлюють традиційні форми роботи з відвідувачами. Упровадження в традиційну екскурсію ігрових, інтерактивних та театралізованих елементів характерне, у першу чергу, для провідних музеїв України — Національного музею Тараса Шевченка, Національного історико-архітектурного музею «Київська фортеця», Львівського національного літературно-меморіального музею Івана Франка та ін.

Популярності серед відвідувачів сьогодні набули нічні музейні екскурсії-інсценізації, які проводяться у формі театралізації та рольових ігор. Наприклад, у Національному історико-архітектурному музеї «Київська фортеця» це «Прогулянка з Бароном і Баронесою фон Мюнхгаузен» та «Таємниці Косога Капоніру». У Національному музеї Тараса Шевченка — нічна театралізована екскурсія «Музи Тараса Шевченка».

Співробітники Львівського національного літературно-меморіального музею Іван Франка («Дім Франка») перетворюються в головних героїв та виконують їхні